શ્રી શત્રુંજય - મુક્તિ સમ્યગ્જ્ઞાન અભ્યાસક્રમ

શત્રુંજય એકેડમી, શ્રી પદ્મપ્રભસ્વામી જૈન મંદિર, સ્ટેશન રોડ, ચાળીસગામ - ૪૨૪ ૧૦૧.

સમ્યગ્જ્ઞાન પ્રવેશિકા

અભ્યાસક્રમ ક્રં : પ્રથમવર્ષ ૭

◆◆◆ અભ્યાસક્રમ જવાબ પત્ર ◆◆◆

એનરોલમેન્ટ નંબર 2022-23 ગામ ______

વિદ્યાર્થીનું નામ ______

પ્રશ્ન-૧ ખાલી જગ્યા		પ્રશ્ન-૨ એક જ શબ્દમાં	
(૧)	લજ્જા	(૧)	હરિણગમેષિદેવ
(૨)	ધર્મ	(૨)	વ્યંતર દેવ
(૩)	યમરાજ	(૩)	કલુષિત
(૪)	યશોધરા ચારિત્ર	(૪)	કલ્પોપપન્ન
(૫)	ધ્યાન	(૫)	દયા
(૬)	આત્મકલ્યાણ	(૬)	મનુષ્ય બનો
(૭)	નીચ ગોત્ર	(૭)	કરેમિ ભંતે સૂત્ર
(૮)	માર્દવ નમ્રતા	(૮)	વસંતોત્સવાદિ
(૯)	સંવરની	(૯)	અનુબંધ દયા
(૧૦)	અકાર્યો	(૧૦)	લોકાંતિક દેવો
(૧૧)	અવિરતિ	(૧૧)	આઠમે માયા
(૧૨)	સુલક્ષણ	(૧૨)	વચન જુઆ
(૧૩)	ગુરુસાક્ષીએ	(૧૩)	પતંસક
(૧૪)	બીજા બીજને	(૧૪)	સૂક્ષ્મ સંપરાયચારિત્ર
(૧૫)	ચંડાલ જાતિના	(૧૫)	પરમાધામી દેવો
(૧૬)	કલ્પાતિત		
(૧૭)	મનોરથરૂપ		
(૧૮)	હંસની ચાંચ		
(૧૯)	છેદોપસ્થાનિક		
(૨૦)	જ્યોતીષી		

(૫)	સ્વભાવમાં
(૬)	પ્રકારના
(૭)	ખ્યાતી
(૮)	ત્યાગ કરવુ
(૯)	સાધક
(૧૦)	છેદોપસ્થાનિક
(૧૧)	અંગીકાર
(૧૨)	સામાયિક
(૧૩)	મોંઘુ છે
(૧૪)	હું પાંછો ફુરે છું
(૧૫)	વૈમાનિક
(૧૬)	દોષોને
(૧૭)	બે પ્રકારે
(૧૮)	કપટ સાથે જુઠુ બોલવું ઠગવું
(૧૯)	તથા
(૨૦)	બોધિ

પ્રશ્ન-૩ શબ્દનો અર્થ

(૧)	પારકી નિંદા
(૨)	સૂક્ષ્મ
(૩)	જ્યોતિષ્કના
(૪)	અશુચિ

પ્રશ્ન-૪ જોડકાં જોડો

(૧)	૪	(૬)	૮
(૨)	૭	(૭)	૧
(૩)	૧૦	(૮)	૯
(૪)	૬	(૯)	૨
(૫)	૩	(૧૦)	૫

પ્રશ્ન-૫ સંખ્યામાં જવાબ

(૧)	૧૪ (૯+૫)
(૨)	૧૭
(૩)	૧૬૨
(૪)	૮૦
(૫)	૧૫
(૬)	૮૦૦
(૭)	૯
(૮)	૧૪,00,000
(૯)	૮
(૧૦)	૫

	પ્રશ્ન-૬ ✓ કે ✗		પ્રશ્ન-૭ આ વાક્ય ક્યા પાને છે તે નંબર
(૧)	✓	(૧)	૧૨
(૨)	✗	(૨)	૨૪
(૩)	✗	(૩)	૨
(૪)	✓	(૪)	૮
(૫)	✗	(૫)	૨૪
(૬)	✗	(૬)	૨૦
(૭)	✗	(૭)	૧૧
(૮)	✓	(૮)	૬
(૯)	✗	(૯)	૧૬
(૧૦)	✓	(૧૦)	૨૬

પ્રશ્ન ૧-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૨-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૩-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૪-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૫-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૬-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૭-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૮-મેળવેલ ગુણ	=	કુલ ગુણ

રીમાર્ક ______ તપાસનારની સહી ______

પ્રશ્ન - ૮

૧. સ્વપ્ન રૂપ :- ત્રિશલા માતાએ ચૌદ સ્વપ્નોમાં પ્રથમ સ્વપ્નમાં ચાર દંતશૂળવાળો હાથી જોયો તેથી ત્રિશલા માતાને મહાપરાક્રમી, દાન-શીલ-તપ-ભાવરૂપ ચાર પ્રકારના ધર્મની પ્રરૂપણા કરનાર પુત્રરત્ન થશે. ચોથે સ્વપ્ને લક્ષ્મી દેવીને જોયેલ. જેના ફળસ્વરૂપ વરસીદાન આપી દીક્ષા લઈ કેવલજ્ઞાનરૂપી લક્ષ્મીને પામી કરી તિર્થંકર બની, આઠ પ્રાતિહાર્યાદિ મહાલક્ષ્મીને વરશે એવો પુત્ર અવતરશે. છઠ્ઠા સ્વપ્નમાં ચંદ્રમાંને જોયો તેથી મનોહર દર્શનવાળો, શાન્ત પ્રકૃતિવાળો પુત્ર થશે જે ત્રણ ભુવનના જીવોને હર્ષ પમાડનાર થાશે.

૨. મધ્યસ્થ સૌમ્યદૃષ્ટિ :- ધર્મ કરવા માટે હૃદયમાં દયાની સાથે સાથે દૃષ્ટિમાં મધ્યસ્થતા તથા સૌમ્યતા જોઈએ. મધ્યસ્થ એટલે કોઈપણ દર્શનમાં પક્ષપાત રહિત, પ્રદ્વેષ વિના, સૌમ્ય એવી દૃષ્ટિ જેની હોય તે મધ્યસ્થ સૌમ્યદૃષ્ટિ કહેવાય. અર્થાત જે સર્વ સ્થળે રાગદ્વેષ રહિત હોય તે મધ્યસ્થ સૌમ્યદૃષ્ટિ ગણાય છે. જે યથાવસ્થિતપણે એટલે સગુણને સગુણપણે, નિર્ગુણને નિર્ગુણપણે, અલ્પગુણને અલ્પગુણપણે, બહુગુણને બહુગુણપણે સોનાની પરિક્ષામાં કુશળ હોય, ખરા સોનાને ઓળખનાર, કાંચ ને હિરામાં હિરાને પારખી કાઢનાર, હંસની જેમ દૂધ અને પાણીને જુદા તારવી શકનાર આવી મધ્યસ્થ સૌમ્યદૃષ્ટિવાળો જે સત્યને ઓળખી શકે, સમજી શકે તેવી બુદ્ધિવાળો જ સાચા ધર્મને પામી અને આચરી શકે.

૩. કલ્પોપન્ન અને કલ્પાતિત દેવો :- વિચિત્ર પ્રકારના માપવાળા વિમાનમાં ઉત્પન્ન થતા દેવો વૈમાનિક કહેવાય છે. આ વૈમાનિક દેવો બે પ્રકારના છે. ① કલ્પોપન્ન ② કલ્પાતિત, જેમ મનુષ્યલોકમાં સામાજીક વ્યવસ્થા છે તેમજ કેટલાક દેવલોકમાં પણ રાજાદેવ, નોકરદેવ વગેરે વ્યવસ્થા હોય છે. તે વ્યવસ્થાવાળા દેવો કલ્પોપન્ન દેવ કહેવાય. પરમાત્મા તિર્થંકરોના કલ્યાણકોમાં મહોત્સવાદિ કરવાનો આચાર આ કલ્પોપન્ન દેવોનો છે. નવ ગ્રૈવેયક અને પાંચ અનુત્તર એમ ૧૪ પ્રકારના કલ્પાતિત દેવો છે બાકીના બધા કલ્પોપન્ન દેવો છે.

૪. અશરણ ભાવના :- જન્મજરા મૃત્યુમય આ સંસારમાં સંકટ સમયે કે મૃત્યુ સમયે કોઈ શરણ આપી શકતુ નથી. યમરાજના મૃત્યુના પંજામાંથી ન નોટોના બંડલ છોડાવી શકે છે, નાહિ સ્નેહિ સ્વજન છોડાવી શકે છે. બધાજ ત્યાં વિવશ ને લાચાર છે. અસમર્થ છે. બસ એક માત્ર ધર્મ જ શરણ આપવા સમર્થ છે. ધર્મનુ ચિંતન-મનન જીવને સમાધિ મરણ અપાવવા સમર્થ બને છે. બાર ભાવનામાંથી આ અશરણ ભાવના આપણને ઘણુ બધુ શીખવી ને સમજાવે છે કે જે બધુ મારૂ મારૂ કરીયે છીયે તે અંત સમયે કોઈજ કામ નથી આવતુ બધુ અહીનુ અહીજ રહે છે. ફક્ત ધર્મનુ શરણજ સાચુ છે જે આપણને તારે છે

૫. યથાખ્યાત ચારિત્ર :- યથાખ્યાત એટલે સર્વ જીવલોકમાં ખ્યાત એટલે પ્રસિદ્ધ ચારિત્ર જેને આચરીને સુવિહિતો મોક્ષ તરફ જાય છે. યથા એટલે જિનાગમમાં પ્રભુએ (અરિહંતપ્રભુએ જેવુ ખ્યાત એટલે કહેલુ છે તેવુ સંપૂર્ણ ચારિત્ર એટલે યથાખ્યાત ચારિત્ર. કષાયોના સંપૂર્ણ ક્ષય અથવા ઉપશમ થવાથી અતિ વિશુદ્ધ પવિત્ર ચારિત્ર પ્રાપ્ત સાધુઓને થાય છે. આ ચારિત્ર ૧૧, ૧૨, ૧૩ ને ૧૪ માં ગુણસ્થાનકે રહેલા વિતરાગને જ હોય છે. આ યથાખ્યાત ચારિત્ર જીવને નિશ્ચિત મોક્ષનગરીમાં પહોંચાડીને અજરામર પદ ને આપે છે.